

*Pramen řeky Jihlavy,
foto: K.Holub*

Ochrana přírody a krajiny v kraji Vysočina

Zpravodaj

regionálního centra ČSOP pro kraj Vysočina

Obsah:

- zajímavosti z Vysočiny
- obecně o ČSOP
- informace o projektu TRANSITION FACILITY 2004
- stalo se a proběhlo v roce 2006
- připravujeme na leden až květen 2007
- praktický rádce
- nevládní organizace v kraji
- Regionální centrum a základní organizace ČSOP v kraji
- zajímavé odkazy

Vydala ZO ČSOP 62/RS 88 v prosinci 2006

Vydání tohoto Zpravodaje je financováno ze zdrojů EU z programu Transition Facility Evropské unie.

Dobrý den,

právě k Vám přichází první číslo Zpravodaje o ochraně přírody a krajiny v kraji Vysočina z pohledu základních organizací Českého svazu ochránců přírody a dalších neziskových organizací působících v ochraně životního prostředí.

Jeho prostřednictvím Vám budeme přinášet informace o tom, jakou různorodou a prospěšnou činnost ve prospěch ochrany přírody a krajiny vyvíjí neziskové organizace v našem kraji. A také Vás postupně budeme blíže seznamovat s jednotlivými organizacemi.

Věříme, že Vás obsah zpravodaje zaujme a pokud se rozhodnete i Vy přispět k ochraně vysočinské krajiny, aby i nadále byla oku lahodná a srdci milá, obraťte se na jakoukoliv neziskovou organizaci, která je Vašemu bydlišti nejbližší. Dobrovolných pomocníků je stále třeba.

Přejeme Vám vydařený rok 2007 a ať ta šťastná sedmička na konci přinese Vám, ale i naší přírodě, mnoho dobrého.

Iveta Vorlíčková
Regionální centrum ČSOP pro kraj Vysočina

Zajímavosti z Vysočiny

STUDÁNKY ZNOVU OBJEVOVANÉ

Před dvěma léty běžel v TV cyklus „Zpět k pramenům“ s hercem Ludškem Munzarem. Pak vydal Pavel Koubek z Klubu ochrany sov a dravců knihu o zapomenutých studánkách Pelhřimovska. To byly asi podněty, že i naši hoši začali na jaře minulého roku s mapováním veřejně přístupných studánek na jihlavském okrese. Pavel Pokorný, otec a syn Stejskalovi, Vilík Dvořák, Petr Touš a další včetně mladých ochránců přírody, chodili, jezdili, prolézali houští, hledali prameny...

Navázali jsme styk s Lesy ČR, s chatari, trampskými osadami, s turisty, vyzvídali na místních pamětnících, na historikovi Ladislavu Vilímkovi, mluvili s úředníky OŽP, pročítali literaturu, hledali na internetu a v mapách... Výsledkem bylo podchycení 143 studánek a 32 pramenů a pramínek v našem okrese v publikaci „Studánky a prameny okresu Jihlava“.

K odřízlé PET lahvi (1,5 l), pravítku, foťáku a mapě jsme si přidali takové „sedmnáctero“ – název studánky, katastrální území, zda je lesní či polní, kde a podle čeho ji lze najít, pověst o vzniku, zda je hloubená, vykamenovaná atd., jaká je barva vody a její průhlednost, pach, výška mezi hladinou a dnem, jaké je dno, zda se objevují řasy či bezobratlí živočichové, zda je navštěvovaná a udržovaná, příp. zda má hygienický rozbor vody. S PET lahví jsme měřili vydatnost toku a nakonec uvedli doporučení co dál.

V jihlavském okrese je několik pramenných oblastí, např. Rytířsko u Jamného, Vysoký kámen u Jihlavy, okolí Rantířova aj. Studánky jsou většinou lesní. Ty polní „vzaly za své“ v dobách velkoplošného hospodaření. Některé se staly vydatnými zdroji vody pro okolní obce. Ke studánkám, které mají (podle ústního podání) dobrou vodu, chodí lidé s kanystry a udržují je, zejména v chatových osadách, např. v okolí Rantířova, Hubenova, Studánka Páně pod Javořicí a další. Přímo vzorně jsou zásluhou Lesů ČR zastřešeny studánky v revíru Rytířsko, kam podnikli tématickou vycházku i turisté z KČT Jihlava-Bedřichov. Mimo jiné tu vede i hranice Čech a Moravy a evropské rozvodí (jedna studánka se také jmenuje Hraniční). Jako nejvydatnější tok se ukázal pramen řeky Jihlavy nad Jihlávkou (750 ml/sec). Stejně parametry měl i pramen v nedalekých Lázních sv. Kateřiny. Následovala studánka Pod buky u Bílého Kamene a Fořtova a Lýkocová na Rytířsku. Stříbrný pramen u Jezdovic pomáhá zásobovat obec. Naprosto ztracené v bukovém listí jsou studánky v NPR Velký Špičák. Nejkurióznější název má studánka U čuráčka v Lukách nad Jihlavou (a prý má dobrou vodu!).

Vzrušilo nás např. hledání pramene Pstružného potoka nad Antonínovým Dolem (nakonec nesouhlasil s mapou, neboť jsme našli pramen se zteřelou výdřevou až za dálnicí), nebo hledání pramene Zlatého potoka. Ale při každém objevu studánky vám srdce zatepe rychleji – člověka podvědomě napadne, že je u začátku životodárné tekutiny, o kterou pečovali již předkové, že je u daru přírody, kterého si zatím pořád málo vážíme.

K jedné z neznámějších studánek, Studánce Páně pod Javořicí, se váže pověst o vodě se zázračnými a léčebnými účinky. Kdysi prý se schovávalo v okolních lesích husitské vojsko a právě když bratrský kněz konal u studánky pobožnost, objevilo se znenadání císařské vojsko. Kněze probodl jeden z bojovníků a kalich s vínem spadl do studánky.... Později se u pramene scházeli pronásledovaní Čeští bratři. Až prý bude na světě nejhůř a svět budou hubit války,

zachrání se jen ti, co se semknou kolem studánky a další na dvě hodiny cesty pěšky od pramene... Z Císařské studánky v Hosově zase podle pověsti pil císař Zikmund. Když po prohrané bitvě s Pražany r. 1420 přitáhl hlubokými lesy až k Hosovu, napil se vody a ptal se po městě, jehož věže se tyčily v dálce. Dozvěděl se, že jde o Jihlavu, která byla na jeho straně, a ukryl se v ní za jejími mohutnými hradbami... Tato studánka dnes již bohužel neexistuje. V letošním roce vzala za své při úpravách inženýrských sítí.

Kraj plný pověstí je v okolí Větrného Jeníkova (okraj tzv. Zálesí). Např. Rochova studánka má název od muže, který nedaleko oral a šel se do studánky zchladit. Něco však ho táhlo do hloubky, volalo „Pojd! Pojd!“ Urputně se bránil, a pak celý vyděšený prchal k domovu. Poznal, že mu chybějí vousy a byl tak popletený, že ulehl a za pár dní zemřel... Nebo o studánce Křtitelnice (kterou jsme bohužel nenašli) se vypráví, že na začátku středověku, kdy ještě nestály kostely, nosily jednou za čas matky malá robátka ke studánce, kde je pokřtil kněz, který přišel z města.... Mezi pamětníky žijí určitě další pověsti, které by bylo dobré zachránit pro budoucí.

Naše ZO ČSOP pečuje každoročně o šest studánek. Za „kultovní“ považujeme studánku Emanuela pod Vysokým kamenem u Jihlavy-Pávova. Je zastřešena, byly zde nalezeny středověké střepy z nádob. Každoročně u ní probíhá „Otvírání studánek“. Hygienické rozbory ukazují na kojeneckou vodu (dusičnany pod 10 mg), má však mírný zákal.

Letos jsme dvě studánky zastřešili, několik prohloubili a vyčistili. Přibylo zmapovaných dalších 25 studánek. Nadšení nám nevyprchalo, takže v příštím roce hodláme v mapování a udržování studánek pokračovat.

Karel Holub, ZO ČSOP Jihlava

PS: Publikaci o studánkách převedenou na CD si mohou zájemci zakoupit v jihlavské prodejně FotoKino Barborka ve Věžní ulici za cenu 30 Kč.

NESEPARUJ SE, SEPARUJ!

Tato výzva zněla z úst lektorů školského zařízení Chaloupky o.p.s. v rámci informační kampaně k třídění odpadů. Dva týmy lektorů navštívily střední školy kraje Vysočina od září až do konce listopadu roku 2006. Pracovníci střediska Chaloupky a odloučeného pracoviště Ostrůvek se snažili studenty středních škol přesvědčit, že třídění odpadu není jen prospěšné a šetrné chování k životnímu prostředí, ale že je to především v dnešní době naprosto normální a běžné chování nad kterým se není třeba pozastavovat. Cílem kampaně bylo ukázat studentům, že třídění odpadů má smysl, že vytríděný odpad neskončí na jedné skládce, ale že je dál zpracováván.

Projekt vychází ze statistického zjištění, že právě středoškoláci jsou v separaci komunálního odpadu naprosto nejnezodpovědnější skupinou obyvatel.1) Téměř 20 procent jich z různých příčin vůbec odpad netřídí. Nejen, že nechťejí, jsou laxní, ale mnozí ani nevědí, kam odpad odnášet a co všechno mohou v místě školy či bydliště separovat.

Pro středoškoláky byla připravena putovní výstava – informace na desíti panelech představili systém třídění a zpracování odpadů v kraji Vysočina, ale najít se zde mohli i zajímavosti ze světa. Snad ještě zajímavější byly ukázky výrobků z recyklovaných materiálů a videoukázky obsahující záběry z jednotlivých provozů. Jen málokdo poznal v izolační desce nahrazující sádkartonu krabice od nápojů nebo v polyesterovém vláknu používaném na výrobu mikin a zateplení do zimních bund zpracovanou PET láhev.

Největší důraz byl kladen na přímou komunikaci lektorů se studenty. Lektoři ochotně odpovídali na všechny otázky studentů i jejich učitelů souvisejících s tříděním odpadů v místě jejich bydliště.

Ukončením celé kampaně byl seminář pro učitele základních a středních škol s podtitulem „jak začlenit téma odpady do výuky“, který se uskutečnil ve středu 29. listopadu na Středisku ekologické výchovy Ostrůvek ve Velkém Meziříčí. Na učitele čekaly kromě informací o třídění a recyklaci odpadů také ukázky aktivit od výtvarného tvoření z odpadových materiálů, přes počítačové hry až po početní příklady do matematiky a syntaktický rozbor vět. Na semináři byly představeny i dlouhodobé projekty, které se některým školám podařilo v minulých letech zrealizovat.

Projekt „Neseparuj se, separuj!“ financoval kraj Vysočina a společnost EKO-KOM a.s.

Závěrem je nutno dodat, že putovní výstava o odpadech bude k dispozici i po skončení projektu a veřejnost ji mohla shlédnout například v prosinci 2006 na Městském úřadě ve Velkém Meziříčí. V červenci 2007 bude k vidění v prostorách Krajského úřadu kraje Vysočina.

Martin Kríž (koordinátor projektu) – 568 870 359, 775 740 221, martin.kriz@chaloupky.cz

Jana Audy - 566 522 831, 731 40 924, jana.audy@chaloupky.cz

Odkazy: www.kr-vysocina.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=450008&id_org=450008&id=1342063&p1=0&p2=&p3

Český svaz ochránců přírody

Český svaz ochránců přírody je největším českým sdružením zabývajícím se ochranou přírody, krajiny a životního prostředí s velmi rozmanitou činností. Ta se týká péče o přírodně cenná území, provádění přírodovědných průzkumů a mapování, přes programy zaměřené na ochranu biodiverzity, péči o handicapované živočichy, ochranu kulturních památek, práci s dětmi, mládeží, osvětu veřejnosti až po účast ve správních řízeních. V roce 2006 Český svaz ochránců přírody oslavil již 27. výročí svého vzniku.

Specifikem, kterým se ČSOP odlišuje od většiny obdobně zaměřených organizací, je fakt, že svoje činnosti provádí především v základních organizacích a prostřednictvím dobrovolníků. K dnešnímu dni máme řádně zaregistrováno 360 základních organizací s 5217 členy, v kolektivech Mladých ochránců přírody, kterých je 121, je zaregistrováno 3357 dětí a mládeže. Spolu s individuálními členy, kterých je 66, členská základna čítá **8640 členů**.

PŘEDSTAVUJEME NAŠE PROGRAMY:

- V rámci praktické **ochrany přírody** ČSOP dlouhodobě pečuje o více než 3500 hektarů přírodně cenných ploch, 200 památných stromů, 320 hektarů historických parků a více než 30 památkových objektů.
- Po dlouhá léta se základní organizace ČSOP starají o podporu ohrožených druhů rostlin a živočichů v rámci programu **Ochrana biodiverzity**. V rámci programu tak bylo např. provedeno mapování výskytu orchidejí, vážek, obojživelníků, ledňáčků, ale také starých krajových odrůd ovocných dřevin. Mimo mapování, která přinášejí cenné informace pro ochranu přírody, byly realizovány rozmanité podpůrné činnosti určené pro vybrané druhy organismů. Například byly čištěny, opravovány a nově instalovány různé hnízdní podložky a budky pro dravé či zpěvné ptáky i pro netopýry. Pro obojživelníky byly zbudovány tůňky a mokřady, pro plazy zase suché kamenné zídky a pro ledňáčky bylo upraveno několik břehových úseků podél vodních toků. V loňském roce se do realizace 280 projektů zapojilo 77 základních organizací ČSOP, 11 jiných občanských sdružení a 2 jednotlivci.
- Zařízení **Národní sítě stanic pro zraněné a handicapované živočichy** ročně přijmou téměř 10 tisíc zraněných volně žijících živočichů 180 druhů, z nichž se po vyléčení do přírody navrací přes 50 %. Na podporu jejich činnosti a získání finančních prostředků byla vyhlášena veřejná sbírka „**Zvíře v nouzi**“.
- Do tradiční přírodovědně ekologické soutěže **Zelená stezka – Zlatý list** se pravidelně zapojuje 4 tisíce dětí.
- ČSOP každoročně organizuje českou část akce UNEP „**Uklidme svět**“. Od roku 1993, kdy ČSOP tuto akci koordinuje, se do ní zapojilo 600 subjektů (nejen z ČSOP), uklízet přišlo 85.900 obyvatel (dětí, mládeže a dospělých) a sebralo se 901 500 kg odpadu.
- Nechceme také jen nečinně přihlížet změnám, kterými naše příroda a krajina vinou člověka procházejí. Chceme výrazně a aktivně přispět k zachování a obnově našeho přírodního a kulturního dědictví. Proto jsme vyhlásili dlouhodobou celostátní kampaň „**Místo pro přírodu**“. Cílem kampaně je získání finančních prostředků na výkupy přírodně a krajinářsky cenných pozemků (přírodě blízkých lesů, mokřadů, stepních lokalit, květnatých luk a dalších ohrožených stanovišť) s cílem zajištění jejich trvalé ochrany, pozemků tvořícím součást navrženého územního systému ekologické stability za účelem jejich postupného převedení do přírodního stavu (především výsadeb zeleně), pozemků v okolí vodních toků vhodných k jejich postupnému převedení do přírodního stavu v rámci programu tzv. revitalizací (obnova mokřadů, nivních luk, břehových porostů apod).
- Rozsáhlá je i naše publikační činnost. **Vydáváme metodiky** zaměřené na rostlinnou a živočišnou říši. Z posledních nejzajímavějších to jsou: **Péče o dřeviny rostoucí mimo les**, **Ochrana velkých šelem v České republice**, **Ježci – vše podstatné o ježcích a jejich ochraně**. Nezapomínáme ani na naše členy. Pro ty vydáváme členský časopis **Krásna našeho domova**.

Český svaz ochránců přírody se neomezuje jen na ochranu přírody v rámci České republiky. Aktivně spolupracujeme se Slovenským zväzom ochrancov prírody a krajiny a dalšími zahraničními partnery.

Informace o programu Transition Facility 2004

Program Transition Facility (Přechodový nástroj) byl vytvořen Evropskou komisí pro nově přistupující země jako pokračování pomoci v oblastech, kde administrativní a institucionální kapacita dosud není dostačující ve srovnání se stávajícími členskými zeměmi.

Program je zaměřen na oblasti, které není možné financovat ze strukturálních fondů, v období let 2004-2008.

V rámci tohoto programu byl podpořen projekt podaný Českým svazem ochránců přírody „Posilování činnosti nestátních neziskových organizací monitorujících a prosazujících zájmy občanů“.

Cílem projektu je zlepšení informovanosti a hlubší zapojení občanů do řešení problémů ochrany přírody a krajiny v ČR. Konkrétně se jedná o zlepšení informování veřejnosti o aktualitách v ochraně přírody a krajiny v jednotlivých krajích; podporu řešení standardních problémů v oblasti ochrany přírody a krajiny; zapojení veřejnosti do akcí a programů ČSOP a celkové posílení spolupráce subjektů z veřejného i neziskového sektoru.

Cílovými skupinami jsou ekologické neziskové organizace v ČR, krajské, městské a obecní úřady, správy velkoplošných chráněných území a veřejnost.

V rámci projektu budou realizovány následující výstupy:

- vydání a distribuce tiskovin (krajské informační zpravodaje, rádce pro řešení problémů v oblasti OPK, leták Natura 2000, manuál Vzorové projekty z praktické péče o přírodu)
- zprovoznění informačních služeb na krajské úrovni
- školení zástupců NNO
- zapojování veřejnosti do akcí ČSOP
- příprava společných projektů na krajské úrovni

Přínos projektu pro cílové skupiny:

- zvýšení informovanosti o problematice ochrany přírody a krajiny v ČR
- posilování partnerství mezi jednotlivými cílovými skupinami a subjekty zapojenými do řešení projektu prostřednictvím přípravy společných projektů
- posilování vlastních aktivit cílových skupin v oblasti ochrany přírody a krajiny s využitím výstupů projektů.

Co se stalo a proběhlo v roce 2006

LOUKA PLNÁ ORCHIDEJÍ

V neděli 4. června 2006 již po čtvrté ZO ČSOP Kněžice uspořádalo Den otevřených dveří na chráněné mokřadní louce Na Podlesích u Hrutova na Třebíčsku.

Na louce byl připraven bohatý program – botanizování, entomologie, zájemci si mohli vyzkoušet kosení kosou a po provizorním povalovém chodníku se dostali do nitra louky. Dozvěděli se, proč je louka chráněná a v čem tkví její ochrana. Kromě vstavače májového zde roste na 100 druhů dalších rostlin. Udržovaná mokřadní louka je již dnes vzácností a její krásu v jarním květu jistě ocení každý účastník.

Doplňkovým programem po prohlídce louky byla možnost projít okružní stezku k Římské studánce a do chráněného bukového lesa U římské studánky.

Den otevřených dveří na chráněném území je pokusem přiblížit veřejnosti postupy ochrany přírody.

Na tomto chráněném území provádí Český svaz ochránců přírody Kněžice pravidelné kosení od roku 1985. Díky tomuto kosení byla louka zachována tak, jak na ní hospodařili naši předkové – s pestrou skladbou rostlin a výskytem stovek orchidejí – vstavačů.

Údržba chráněného území je podpořena z rozpočtu Krajského úřadu kraje Vysočina.

ZO ČSOP Kněžice

OTEVŘENÍ NAUČNÉ STEZKY ŠEBEŇ

V neděli 18. června 2006 za početné účasti zájemců a velkého zájmu médií došlo k slavnostnímu otevření Naučné stezky Šebeň. Jedná se o naučnou stezku mapující unikátní lokalitu výskytu lesních mravenců druhu *Formica plyctena* – mravence pospolitého u nás. Začátek stezky naleznete asi 600 m od obce Jívoví, po silnici směrem na Radenice.

Po značkách se zeleným pruhem projdete trasu dlouhou asi 3 km a tajemný svět mravenců Vám přiblíží 10 informačních tabulí. Na pomoc si můžete s sebou vzít Průvodce naučnou stezkou Šebeň.

Vznik naučné stezky finančně podpořil Fond Vysočiny a Průvodce naučnou stezkou Šebeň finančně podpořilo MŽP ČR. Naučnou stezku Šebeň a Průvodce naučnou stezkou Šebeň vytvořila ZO ČSOP Bory ve spolupráci s občanským sdružením Sdružení Krajina, Lesy ČR, s.p., LS Nové Město na Moravě.

ZO ČSOP Bory

VYDÁNÍ KNIHY PTÁCI ČESKOMORAVSKÉ VRCHOVINY

V této nové publikaci s podtitulem Historie a současnost hnízdního rozšíření v kraji Vysočina se na 220 stranách dozvíte vše podstatné o hnízdním výskytu ptáků na Českomoravské vrchovině. Bylo zpracováno 50 mapovacích kvadrátů, které zahrnují téměř celou Vysočinu.

Pro 132 vybraných vzácnějších druhů byla shrnuta dostupná data a stručně okomentovány změny v rozšíření a početnosti. Jestliže byl u těchto vybraných druhů zaznamenán hnízdní výskyt v letech 2001-2004, jsou texty doplněny i mapkou hnízdního rozšíření. Mapky jsou zpracovány podle stejné metodiky jako Atlasy hnízdního rozšíření ptáků ČR. V každém kvadrátu je tedy vyznačeno možné, pravděpodobné nebo prokázané hnízdění, pokud zde bylo zaznamenáno v letech 2001 - 2004. Konkrétní data jsou uvedena v textové části. Dalších 72 běžně hnízdících druhů ptáků na Českomoravské vrchovině je vypsáno v závěru knihy.

Vydání publikace bylo podpořeno v rámci výběrového řízení MŽP na podporu projektů předkládaných nestátními neziskovými organizacemi, díky němuž vám můžeme tuto knihu nabídnout za pouhých 70 Kč.

Publikace je k dostání v Muzeu Vysočiny v Jihlavě (Masarykovo nám. 57/58) nebo si ji lze objednat u Jany Kodetové (j.kodetova@email.cz - k ceně se připočítává poštovné a balné, což u zaslání 1 knihy představuje 30 Kč). Případně je možné si domluvit osobní vyzvednutí na Fakultě lesnické a environmentální v Praze - Suchdole (Vojtěch Kodet, místnost L409, kodet@fle.czu.cz).

ZO ČSOP Jihlava

Připravované akce na leden – červen 2007

Plán akcí neziskových organizací v oblasti ŽP v kraji Vysočina. Pro aktuální informace se obraťte na pořadatele a sledujte internetové stránky organizací.

Kontakty na pořadatele pro bližší informace naleznete v přehledu ZO ČSOP a dalších NNO v kraji Vysočina.

DATUM	NÁZEV AKCE	POŘADAJÍCÍ ORGANIZACE
Únor 2007		
únor 2007	Seminář k mokřadům	ZO ČSOP Velké Meziříčí
únor 2007	Náslechy soviho houkání (Čejkovna pod Javořicí)	ZO ČSOP Jihlava
únor 2007	Pozorování vodních ptáků na řece	ZO ČSOP Jihlava
9. - 11. 2. 2007	Zimní probuzení – víkendová brigáda na pomoc chráněným územím	ZO ČSOP Kněžice
16. - 18. 2. 2007	Ekologická olympiáda – 3. ročník krajského kola soutěže pro středoškolské studenty z kraje Vysočina	ZO ČSOP Kněžice
Březen 2007		
březen 2007	Seminář ke Dni vody	ZO ČSOP Velké Meziříčí
březen 2007	Karneval pro děti v KD Bory	ZO ČSOP Bory
3. 3. 2007	Soví noc na Křemešniku u Pelhřimova – večerní putování za hlasy našich sov	Klub ochrany dravců a sov – Sdružení Děti Země
8. 3. 2007	MDŽ – Den otevřených dveří v Zookoutku	Zookontakt Rebeka, Třebíč
23. - 25. 3. 2007	Soví houkání - exkurze	ZO ČSOP Jihlava
Duben 2007		
duben 2007	Hledání jara s turisty KČT Bedřichov	ZO ČSOP Jihlava
duben 2007	Výstava ke Dni Země	ZO ČSOP Velké Meziříčí
duben 2007	Den Země v Jihlavě	ZO ČSOP Jihlava
duben 2007	Den Země	ZO ČSOP Chotěboř
duben 2007	Den otevřených dveří u příležitosti Dne Země	Záchranná stanice volně žijících zvířat Telč, Pavel Dvořák
8. 4. 2007	Velikonoční neděle v Zookoutku – prohlídka nově narozených mláďat	Zookontakt Rebeka, Třebíč
19. 4. 2007	Den Země a oslava 10 let SEV Mravenec, Pelhřimov	SEV Mravenec, Pehlřimov
20. 4. 2007	Otvírání studánky Emanuely za ATC Pávov	ZO ČSOP Jihlava
22. 4. 2007	Den Země v ZOO Jihlava	Sdružení Krajina
22. 4. 2007	Den Země na Chaloupkách	ZO ČSOP Kněžice
28. 4. 2007	Vitání ptačího zpěvu	ZO ČSOP Velké Meziříčí
Květen 2007		
květen 2007	Vitání ptačího zpěvu v NP Podyjí	ZO ČSOP Jihlava
květen	Výlety za ptactvem – Pálava, Žďársko	ZO ČSOP Jihlava
květen 2007	Ekoforum ke Dni životního prostředí	ZO ČSOP Velké Meziříčí
18. – 20. 5. 2007	Zelená stezka – Zlatý list – 10. ročník krajského kola přírodovědné soutěže pro žáky základních škol	ZO ČSOP Kněžice
26. 5. 2007	Exkurze na podmáčené louky	Sdružení Krajina
27. 5. 2007	Louka plná orchidejí – Den otevřených dveří na mokřadní louce	ZO ČSOP Kněžice
Červen 2007		
červen 2007	Exkurze ke „Dni Dunaje“	ZO ČSOP Velké Meziříčí
červen 2007	Exkurze na Voticko	ZO ČSOP Jihlava
2. 6. 2007	Odpoledne s přírodou – Den dětí na Skalce	ZO ČSOP Jihlava
od 15. 6. 2007	Kosení a hrabání podmáčených luk	Sdružení Krajina
22. - 24. 6. 2007	Jarní probuzení – víkendová brigáda na pomoc chráněným územím pro dobrovolníky	ZO ČSOP Kněžice

CO DĚLAT, KDYŽ NAJDETE PORANĚNÉ ČI JINAK HANDICAPOVANÉ VOLNĚ ŽIJÍCÍ ZVÍŘE?

Nikdy se nedotýkejte mrtvých či neobvykle se chovajících zvířat.

Pokud najdete zdánlivě opuštěné zdravé mládě savce (zejména srnče, zajíčka apod.) či ptáka, ponechte ho na místě a nedotýkejte se ho. Rodiče svá mláďata často krátkodobě opouštějí např. při hledání potravy. Odchov takového mláděte v zajetí je velmi náročný, jeho návrat do přírody problematický.

Najdete-li zraněného či nemocného živočicha, kontaktujte prosím stanici, která má na starosti danou oblast. Její zaměstnanci se s Vámi již domluví na dalším postupu – kam si pro zvíře dojedou či zda byste vy měli možnost ho někam zavézt.

PRO KRAJ VYSOČINA JE TOUTO STANICÍ:

Stanice ochrany fauny Pavlov při AOPK Havlíčkův Brod

Pavlov 54,
Ledeč nad Sázavou 584 01
Tel. 569 721 293,
776 781 697

- péče o handicapované živočichy, programy druhové ochrany, záchranné chovy ohrožených živočichů, ekologická výchova.

Stanice je přístupná veřejnosti od 1.5. do 30.9., prohlídky každý den v 9:00, 11:00, 13:00 a 15:00, větší skupiny nebo mimo návštěvní hodiny hlásit předem.

DALŠÍ ORGANIZACE PEČUJÍCÍ O ZVÍŘATA KAM SE MŮŽETE OBRÁTIT:

Liga na ochranu zvířat ČR, MO Třebíč

Hrádek 964, 674 01 Třebíč
Tel. 777 804 241, 568 824 241
- provoz útulku pro opuštěná zvířata, základní ošetřování chráněných a ohrožených živočichů

- Na základě smluv s pověřenými úřady II. stupně na okrese Třebíč provádí naše organizace odchyt, ošetření a zajištění následné péče o volně žijící živočichy. Nejčastěji se jedná o zvířata zesláblá, zraněná či jinak handicapovaná.

(kompletní informace jsou na:
<http://loztrebic.wz.cz/vz.html>).

Záchranná stanice volně žijících zvířat při ZO ČSOP Vysočina

Pavel Dvořák
Hradecká 228, Telč
Tel. 605 780 737
- volně žijící zvířata

Záchranná stanice dravců a sov Dlouhá Brtnice

Miroslav Hořák
588 34 Dlouhá Brtnice
Tel. 567 373 758
- jen dravci a sovy

Přehled záchranných stanic v ČR sdružených v Národní síti naleznete na www.csop.cz – Záchrana zvířat.

ČESKÝ SVAZ OCHRÁNCŮ PŘÍRODY A ZÁCHRANA VOLNĚ ŽIJÍCÍCH ZVÍŘAT

Záchranou volně žijících zvířat se zabývají stanice pro handicapované živočichy, které jsou začleněny do Národní sítě stanic pro handicapované živočichy. Stanice pokrývají svou působností celé území ČR a ročně jimi projde mnoho tisíc potřebných živočichů. Nejčastěji jsou přijímána zvířata poraněná dopravou, popálená elektrickým proudem, poraněná nárazem na skleněnou plochu či postřelená. Asi 55% se každoročně podaří vrátit zpět do přírody. Pomoci můžete všem stanicím provozovaným neziskovými organizacemi.

SNAŽÍME SE POMÁHAT ZVÍŘATŮM V NOUZI. POMOZTE NÁM, PROSÍM, I VY!

Pošlete svůj dar na účet číslo: 33553322/0800 u ČS a.s. Nebo pošlete dárcovskou SMS ve tvaru **DMS ZVIREVNOUZI** na číslo **87777** (platí pro všechny operátory a Český Telecom, cena DMS je 30 Kč, příjemce Vaší pomoci obdrží 27 Kč).

Od zahájení sbírky Zvíře v nouzi v prosinci 2005 přišlo na konto sbírky již 727.212,28 Kč! V září 2006 byla záchranným stanicím rozdělena částka 561.836 Kč, děkujeme!

Přehled neziskových organizací v kraji Vysočina naleznete na internetových stránkách www.neziskovka.cz.

O dalším dění v oblasti neziskového sektoru informují stránky www.partnerstvi-vysocina.cz.

25 LET ČESKÉHO SVAZU OCHRÁNCŮ PŘÍRODY V JIHLAVĚ

V době, když končila osvědčená organizace v ochraně přírody TIS, vznikla také v krajském městě v roce 1981 základní organizace Českého svazu ochránců přírody. Prvním předsedou byl zkušený Ruda Hecht. Později se přeměnila v občanské sdružení Jihlavští ochránci přírody. Po desetileté pestré a obětavé činnosti, jejímž smyslem byla praktická pomoc přírodě, se v roce 2002 většina členů opět vrátila do svazku ČSOP. Dosavadní program jsme tím podpořili odbornou a koordinovanou pomocí.

Za posledních pět let jsme uspořádali skoro 20 tématických besed, v poslední době ve spolupráci s Muzeem Vysočiny. Kolem roku 2000 nám silně narostla populace ornitologů. V jejich sešitech přibyla nejen pozorování z Vysočiny, ale i z Nových Mlýnů, NPR Velký

Tisý, z NP Podyjí a odjinud. Úroveň dosvědčuje i kniha našich členů Vojtěcha Kodeta a Ivana Kunstmüllera: Ptáci Českomoravské vrchoviny, vydaná se sponzorskou pomocí v letošním roce. Čistíme na 60 budek v revírech Lesů ČR a dalších 60 v lesoparku Heulos a v ZOO. Krmíme v zimě ptactvo, pomáháme s krmením zvěře myslivcům. Také jsme přispěli do letos vydaného výpravného Atlasu hnízdního rozšíření ptactva. Každoročních několik ornitologických vycházek přiláká vždy desítky zájemců.

Botanicko-ornitologické vycházky mířily do PR Údolí Brtnice, za obojživelníky do Pístova, do NPR Velký Špičák, PR Zaječí skok, kolem Rounku a jinam. Oblíbené byly zájezdy po zvláště chráněných územích v okrese Jihlava, se Střediskem Chaloupky jsme poznávali i přírodu Slovenska a Zakarpatské Ukrajiny. Pořádáme každoročně Den sov a dravců s živými exponáty, soutěž pro děti Jihlavský lístek, mladí vyhráli i regionální kolo Zlatého listu.

Kosy a hrábě uplatníme každoročně v PR Vílanecké rašeliníště a na Hejnici. Nově vznikl Pozemkový spolek Gallinago, věnující se managementu v okolí rybníku Trojan, a Fotoklub Rosnička, který uspořádal několik fotosoutěží s přírodními náměty a podnikl řadu výletů do fotograficky zajímavých lokalit, např. údolí Doubravky aj. Vysázeli jsme stovky lesních stromků a obnovili pobřežní porosty, pomohli uklidit tři černé skládky (jedna v bývalém horním důlním díle). Odborně zdatní členové se vyjadřují ve správních řízeních k zásahům do biologie rybníků a vodních toků a k zásahům do zeleně. Společně se ZŠ v Kamenici u Jihlavy stavíme každoročně zábrany při jarní migraci žab. Zúčastnili jsme se celostátní akce Mapování raků, dále mapování obojživelníků a rovněž zjišťování hnízdění sýčka, sýce rousného a poštolky obecné. Na letošním Otevírání studánek nám zahrál pozdější vítěz Tramské Porty, skupina Epy De Mye. Pomáháme i při značení hranic chráněných území, v zimním období se v našem útulku zabydleli ježci. V několika případech jsme povolali k šetření znečištění např. vodního toku Českou inspekci ŽP.

V roce 2005 jsme začali s mapováním studánek v okrese, zatím jich máme podchyceno více než 160 a řadu pramenů. Za pomoci grantu Nadace Veronica jsme vydali publikaci „Studánky a prameny v okrese Jihlava“, jejíž verzi si zájemci mohou opatřit v úpravě na CD. O šest studánek se staráme, čistíme je a několik jsme jich zastřešili.

Knihovna naší ZO nabízí téměř dvě stě odborných svazků, beletrií i kazety a CD. Zápisy a fotky v kronice podrobně zachycují naši činnost. Dva kroužky mladých ochránců mají pravidelné schůzky buď v přírodě, či klubovně, pomocnou ruku nám podalo Muzeum Vysočiny.

Za pomoc děkujeme odboru ŽP Magistrátu města Jihlava, Krajskému úřadu, Muzeu Vysočiny, ZŠ Havlíčkova ul., Nadaci Veronica, Zdravotnímu ústavu v Jihlavě, České společnosti ornitologické a dalším, a také soukromým sponzorům. Těž všem odborným lektorům, kteří za své přednášky nepožadují honorář. Věříme, že naše 50ti členná organizace bude pomáhat přírodě i ekologické výchově také v dalších letech. Všichni obětaví členové si nepochybně zaslouží dík za svou nezištnou práci.

Karel Holub, ČSOP ZO 59/11 JIHLAVA

Nástěnky:

hlavní pošta v Jihlavě, prodejna ZVEREX Dvořákova ul. 1 a v Pávovské ulici, odbočka na ulici Školní.

SDRUŽENÍ KRAJINA

Sdružení Krajina je nevládní neziskovou organizací, jejímž posláním je aktivně přispívat ke zlepšení stavu přírody, krajiny a životního prostředí v České republice. Sdružení Krajina působí jako pozemkový spolek, zabývá se ochranou vzácných a ohrožených druhů, zpracovává hodnocení dopadů na krajinný ráz, poskytuje konzultace k právní i praktické problematice ochrany přírody (například ÚSES, zvláště chráněná území, ochrana dřevin atd.), pořádá exkurze a ekovýchovné programy pro školy i veřejnost a snaží se přispět k rozvoji venkova.

V roce 2006 se Sdružení Krajina výrazně věnovalo zejména čtyřem oblastem.

Jako pozemkový spolek se mu podařilo zajistit péči o 150 ha ručně kosených podmáčených luk. Vlastní nebo má v nájmu cca 120 ha na území pěti okresů krajů Pardubického a Vysočina. Z hlediska výměry ploch v nájmu i míry zapojení místních obyvatel do ručního kosení luk je od roku 2003 nejúspěšnějším pozemkovým spolkem v republice. Svoji aktivitou směřuje kromě zachování cenných stanovišť, živočichů a rostlin zejména k podpoře zdravého vodního režimu krajiny, který podmáčené louky významně ovlivňují. Již od roku 2001 se nám daří získávat podporu na praktickou péči o louky ze Státního fondu životního prostředí ČR.

Členové a pracovníci s odbornou kvalifikací se zabývají ochranou biodiverzity – specializovanými pracemi na pomoc vzácným a ohroženým druhům. Jedná se například o obojživelníky, netopýry, vstavače a rosnatku okrouhlostou. Nejviditelnější je zaměření na ochranu lesních mravenců, kde Sdružení Krajina dosahuje celorepublikově uznávaných výsledků. Pečuje o přibližně 3000 mravenišť na území celé Moravy, což odpovídá asi čtvrtině zaevidované populace v ČR.

V rámci svého působení v kraji Vysočina se snaží rozvinout nový způsob pomoci malým venkovským obcím bez vlastního aparátu. Poskytuje poradenství a snaží se o aktivní podíl obcí na svém udržitelném rozvoji prostřednictvím Místní agendy 21 i dalšími nástroji.

K ochraně přírody se snaží vést i děti a mládež. Poskytuje rozsáhlou nabídku ekovýchovných programů od dvouhodinových až po týdenní. Pro veřejnost nabízí odborné poradenství. Je členem asociace Zelený kruh a Sítě ekologických poraden STEP.

Sdružení Krajina, Počítky 2, 591 01 Žďár nad Sázavou, tel.: 566 521 259, E-mail: info@sdruzenikrajina.cz, www.sdruzenikrajina.cz

Regionální centrum ČSOP pro kraj Vysočina

Dne 8. listopadu 2002 byla 62/88 ZO ČSOP Kněžice jmenována Kanceláří ÚVR ČSOP Regionálním centrem pro kraj Vysočina.

Posláním RC je zajišťovat koordinaci činností ČSOP v rámci kraje a posilování dobrého jména ČSOP navenek. RC zastupuje zájmy ČSOP na regionální úrovni vůči státním i nestátním subjektům s regionální působností a to zejména v těchto profilových oblastech svazu:

- * **ochrana přírody a péče o životní prostředí**
- * **práce s dětmi a mládeží**
- * **ekologická výchova, osvěta a vzdělávání**

Tradice ochránců přírody v Kněžicích je velmi letitá. Oficiální vznik základní organizace sahá do roku 1990. Před tím se ale na kněžicku chránila příroda pod hlavičkou ochránářského kroužku při Lesním závodě Jihlava již od 70. let.

Bohatou ochránářskou činnost od jejího počátku si prohlédl na panelech výstavy i bývalý ministr životního prostředí a současný předseda ČSOP pan Libor Ambrozek. A to při slavnostním otevření areálu střediska Chaloupky po jeho celkové rekonstrukci v letech 2002 - 2004.

Český svaz ochránců přírody Kněžice získal do svého vlastnictví areál Chaloupek v roce 1994. Již od roku 1991 zde však probíhaly terénní ekologické programy pro školy. V roce 1994 došlo také k rozdělení činnosti organizace, když ČSOP Kněžice založilo nestátní školské zařízení Chaloupky – středisko pro vzdělávání a výchovu v přírodě. Středisko Chaloupky převzalo vzdělávací a osvětovou činnost pro školy a veřejnost a ČSOP Kněžice si ponechalo praktickou péči

o maloplošná chráněná území spojenou s osvětou, provoz rozsáhlého areálu Chaloupek, pořádání regionálních kol přírodovědných soutěží, ekoporadnu a vedení dětského oddílu mladých ochránců přírody Vydry.

ČSOP Kněžice pečuje o Lesní naučnou stezku, která má podtitul Z Chaloupek na Chaloupky. Jak název napovídá, stezka vede v okolí střediska Chaloupky, je dlouhá necelých 7 km (s možností tří zkratek) a nalezete na ní 6 zastavení. Ke stezce jsou vypracovány pracovní listy pro děti a Průvodce s podrobným popisem.

V roce 2005 ČSOP Kněžice oslavilo 20 let péče o maloplošná chráněná území a k této příležitosti vydalo informační leták Louky plné orchidejí – 20 let kosení mokřadních luk, pohlednici s tematikou péče o mokřadní louky a Almanach mapující celou historii péče o mokřadní louky.

Užitečné odkazy

Ústřední stránky Českého svazu ochránců přírody:

www.csop.cz

Regionální Velká Výměna Zkušeností pro vedoucí dětských oddílů jakékoliv organizace, rádcům, instruktorům, pracovníkům center volného času a dalším zájemcům:

www.rvvz-vysocina.cz

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR:

www.nature.cz

Základní organizace ZO ČSOP v kraji Vysočina

V kraji Vysočina působí 22 základních organizací ČSOP sdružujících 379 členů.
V rámci těchto organizací pracuje 6 dětských kolektivů mladých ochránců přírody s počtem 150 členů do 18 let.

TŘEBÍČSKO:

62/02 ZO ČSOP Šebkovice

Šebkovice 76, 675 45
kont. osoba: Radek Němec
- praktická ochrana přírody

ZO ČSOP Třebíč

Zámek 1, 674 01 Třebíč
kont. osoba: Hana Houzarová, Jaroslav Bašta
tel. 568 840 518,
e-mail: h.houzarova@zamek-trebic.cz
- praktická ochrana přírody, práce s dětmi, ochrana biodiverzity, účast ve správním řízení, turistika

62/82 ZO ČSOP Hornice

Hornice 23, 675 32
kont. osoba: Bohuslav Štěpanovský
- praktická ochrana přírody, práce s dětmi, osvětové akce

62/86 ZO ČSOP Chlum

Chlumek 44, 594 42 Měřín
kont. osoba: Jarmila Pařilová
- práce s dětmi

ZO ČSOP Kněžice – Regionální centrum

Kněžice 109, 675 21 Okříšky
kont. osoba: Iveta Vorlíčková
tel. 567 216 881, 731 440 922
e-mail: csop@chaloupky.cz,
www.chaloupky.cz

- praktická ochrana přírody, práce s dětmi, ekocentrum, osvětové akce pro veřejnost, krajská kola přírodovědných soutěží Zelená stezka – Zlatý list a Ekologická olympiáda

JIHLAVSKO:

59/06 ZO ČSOP Margarita Jihlava

Svatopluka Čecha 6, 586 01 Jihlava,
kont. osoba: Ing. Tomáš Krásenský
tel. 567 301 170,
e-mail: tomas.krasensky@seznam.cz
- praktická ochrana přírody, práce s dětmi, účast ve správním řízení

59/10 ZO ČSOP Vysočina

Bedřicha Smetany 130/III,
380 01 Dačice
kont. osoba: Milena Králová
e-mail: kralova.da@quick.cz
- praktická ochrana přírody, práce s dětmi, ochrana biodiverzity, účast ve správních řízeních

ZO ČSOP Jihlava

Hamerníkova 12, 586 01 Jihlava
kont. osoba: Miloslav Bartoš
tel. 724 047 084,
e-mail: csop.jihlava@email.cz,
http://csop-jihlava.euweb.cz
- praktická ochrana přírody, práce s dětmi,

ochrana biodiverzity (obojživelníci, ptáci),
péče o studánky, pozemkový spolek Gallinago,
osvětové akce pro veřejnost

59/12 ZO ČSOP Ekoinfocentrum

Věžní 1, 586 01 Jihlava
kont. osoba: Ing. Jana Koutoučková
e-mail: ekoinfo@centrum.cz
www.ekoinfo.ecn.cz
- poradenství, infocentrum

PELHŘIMOVSKO:

Středisko ekologické výchovy Mravenec

Masarykovo nám. 17,
393 01 Pelhřimov
kont. osoba: Marta Rodová
tel. 565 322 091,
e-mail: mrodova@razdva.cz
www.mravenec.euweb.cz
- ekocentrum (ekologické výukové programy pro školy), praktická ochrana přírody, práce s dětmi, infocentrum, ochrana biodiverzity, osvětové akce

17/03 ZO ČSOP Pelhřimov

Táborská 1790, 393 01 Pelhřimov
kont. osoba: Libor Štěpán
- praktická ochrana přírody, ochrana životního prostředí, práce s dětmi

17/07 ZO ČSOP Červená Řečice

Želivská 342, 394 46 Červená Řečice
kont. osoba: RNDr. Jiří Pacl
- praktická ochrana přírody

ZO ČSOP Pacov

Truhlářská 415, 395 01 Pacov
kont. osoba: Mgr. Lucie Brázdová
tel. 777 274 331,
e-mail: csoppacov@email.cz
www.csoppacov.wz.cz
- práce s dětmi, péče a výsadba zeleně, akce na podporu drobných sakrálních staveb v krajině a péče o ně, spolupráce s mentálně postiženými občany, osvětové akce pro veřejnost

HAVLÍČKOBRODSKO:

ZO ČSOP Křížová

Staré Ransko 146,
582 63 Ždírec nad Doubravou
kont. osoba: Josef Semerád
- praktická ochrana přírody, údržba značení v NPR Staré Ransko, biologická ochrana lesa (ptačí budky)

42/02 ZO ČSOP Skorkov

Skorkov 6, 582 53 Štoky
kont. osoba: Erik Mesarč

ZO ČSOP Chotěboř

Maleč 48, 582 76 Maleč
kont. osoba: Mgr. Věra Váchová
e-mail: ve.vachova@seznam.cz

www.csop-chotebor.euweb.cz

- praktická ochrana přírody, práce s dětmi, osvětové akce, účast ve správním řízení, ochrana biodiverzity, péče o naučnou stezku

42/12 ZO ČSOP Kámen

Jiříkov 22, 582 82 Golčův Jeníkov
kont. osoba: Václav Kadlec
- praktická ochrana přírody, ochrana životního prostředí, práce s dětmi, akreditovaný pozemkový spolek:

Pozemkový spolek Vysočina ochránců přírody a ornitologů

Kámen 32, 584 42 Kámen u Habrů
kont. osoba: Jaroslav Rychlý
- akreditovaný pozemkový spolek

ŽDÁRSKO:

ZO ČSOP Velké Meziříčí

Zahradní 1111/9,
594 01 Velké Meziříčí
kont. osoba: PhDr. Arne Němec
- praktická ochrana přírody, práce s dětmi, ochrana biodiverzity, osvětové akce pro veřejnost, poradenská a odborná činnost, účast ve správním řízení (ochrana zeleně)

ZO ČSOP Bory

Bory 162, 594 61 Bory
kont. osoba: Pavel Kříž
tel. 566 535 228,
e-mail: pavelkruz@centrum.cz
www.csopbory.unas.cz
- praktická ochrana přírody, ochrana biodiverzity (mravenci, žáby), práce s dětmi, péče o naučnou stezku, péče o veřejnou zeleň

66/05 ZO ČSOP Žďár nad Sázavou

V Zahrádkách 26,
591 01 Žďár nad Sázavou
kont. osoba: Marie Svobodová
e-mail: csopZdarnS@seznam.cz
- praktická ochrana přírody, ochrana biodiverzity, práce s dětmi, osvětové akce

ZO ČSOP Dalečín

Dalečín 139, 592 41
kont. osoba: František Faktor
tel. 566 573 311,
e-mail: ffaktor@tiscali.cz
- praktická ochrana přírody, ochrana biodiverzity, účast ve správních řízeních, práce s dětmi

ZO ČSOP Drosera

Jungmanova 6,
591 01 Žďár nad Sázavou
kont. osoba: Miroslav Šustr
tel. 566 621 681,
e-mail: drosera@sattner.cz,
drosera@email.cz
- praktická ochrana přírody